

Sfeerverslag strategische sessies Provinciale Staten op 4 juni 2025

Hieronder vindt u een sfeerverslag van de twee strategische sessies die op 4 juni aangeboden zijn aan Provinciale Staten, geïnitieerd door Gedeputeerde Staten. Dit sfeerverslag geeft weer wat is besproken tijdens de sessies en beoogt de verschillende standpunten en gevoelens die naar voren kwamen weer te geven, zonder politieke standpunten te duiden of partijpolitieke posities te benadrukken.

Strategische sessie 1 - Terug- en vooruitblik coalitieakkoord 2023-2027

‘Halverwege onze termijn blikken wij terug en kijken we vooruit naar de staat van de provincie en de stand van de uitvoering en realisatie.’

Dat staat opgenomen in het coalitieakkoord 2023-2027 Krachtig Zuid-Holland. In het licht van deze passage zijn Gedeputeerde Staten in gesprek gegaan over de voortgang van het coalitieakkoord. Daarnaast is gekeken naar veranderingen in de context sinds de start van het coalitieakkoord, en wat deze betekenen voor de uitvoering.

In de interactieve sessie met Provinciale Staten werd het totaalbeeld van deze gesprekken geschetst aan de hand van een visuele praatplaat. De praatplaat bood een instrument om gezamenlijk te bespreken welke ontwikkelingen invloed hebben op de provinciale taakuitvoering en welke rol we daarin kunnen aannemen.

Algemene sfeer

De interactieve sessie kenmerkte zich door een constructieve en collegiale sfeer. De gesprekken werden gedragen door een gedeeld gevoel van verantwoordelijkheid voor Zuid-Holland en een duidelijke bereidheid om samen oplossingen te zoeken voor complexe vraagstukken.

Kansen in veranderende tijden

Er heerste een pragmatische kijk op de huidige politieke situatie. De instabiliteit ten gevolge van de val van het kabinet wordt niet gezien als een wenselijke ontwikkeling, maar de Statenleden herkennen wel de ruimte die hierdoor ontstaat. De verminderde daadkracht op nationaal niveau wordt ervaren als een moment waarop de provincie een meer prominente rol kan spelen en kan laten zien wat Zuid-Holland als economische motor van Nederland kan betekenen.

Deze pragmatische kijk op de ontstane ruimte komt terug in verschillende dossiers, waarbij het stikstofvraagstuk meermaals als voorbeeld werd genoemd. Statenleden benadrukten dat de provincie zich nu in een fase bevindt waarin zij haar toegevoegde waarde kan bewijzen, niet alleen voor de eigen inwoners maar ook richting de landelijke politiek.

Proactiviteit benutten

In alle gesprekken kwam een duidelijke noodzaak naar voren om als provincie een meer proactieve houding aan te nemen, mede door de veranderende context om ons heen. Dit vertaalt zich in concrete voorstellen voor onder andere strategisch grondbeleid, waarbij wordt gepleit voor een actievere rol bij het verwerven van gronden en het sturen op de invulling van bedrijventerreinen.

Tegelijkertijd werd erkend dat proactiviteit zorgvuldig moet worden vormgegeven. Een te directieve aanpak kan contraproductief werken en de balans tussen sturing en samenwerking is essentieel voor het succes van provinciale initiatieven.

Samenwerking centraal

Wat opviel in de gesprekken is de waardering voor de huidige bestuurscultuur waarin ruimte is voor dialoog over de traditionele coalitie-oppositie verhoudingen heen. Meerdere deelnemers gaven aan dat dit type sessies waardevol is omdat het de mogelijkheid biedt om gemeenschappelijke belangen te verkennen en samen te werken aan oplossingen.

Er werd erkend dat de huidige collegesamenstelling, met vertegenwoordigers die niet allemaal bij de coalitieonderhandelingen betrokken waren, zowel uitdagingen als kansen biedt. De diversiteit wordt gezien als een mogelijkheid om op een vernieuwende manier naar het coalitieakkoord te kijken.

Landelijke rol en invloed

De Statenleden zien duidelijke mogelijkheden om als provincie invloed uit te oefenen op de landelijke politieke agenda. Er werd gesproken over het leveren van input aan verkiezingsprogramma's en formatieprocessen, waarbij de provincie haar expertise en regionale perspectief kan inbrengen.

Aandachtspunten en realisme

Naast de optimistische toon werd ook realistisch gekeken naar uitdagingen. Er is bewustzijn dat mooie plannen en ambities moeten worden vertaald in concrete resultaten. Enkele Statenleden uitten zorgen over de spanning tussen het streven naar consensus en de noodzaak om concrete stappen te zetten.

Ook werd erkend dat de provincie afhankelijk blijft van andere bestuurslagen en dat capaciteit en middelen beperkende factoren kunnen zijn bij het realiseren van ambities.

Communicatie en transparantie

Er is aandacht voor het belang van heldere communicatie naar inwoners toe. Statenleden benadrukten dat participatieprocessen zorgvuldig moeten worden vormgegeven om teleurstelling en wantrouwen te voorkomen. Er werd gepleit voor behapbare vormen van betrokkenheid waarbij duidelijk is wat wel en niet mogelijk is.

Vervolgstappen

De sessie werd afgesloten met een duidelijke wens om dit type bijeenkomsten vaker te organiseren. Er wordt gewaardeerd dat er ruimte is voor open dialoog over de koers van de provincie, waarbij verschillende perspectieven kunnen worden gedeeld en gemeenschappelijke uitgangspunten kunnen worden gevonden.

Strategische sessie 2 – Vooruitkijken begroting 2026 en herbezinning

De afgelopen jaren is er een toename geweest in taken en verantwoordelijkheden vanuit het Rijk en verschillende grote maatschappelijke opgaven. Toename van incidentele financiering voor structurele taken en strengere regelgeving als het gaat om het financieren van die structurele taken heeft ervoor gezorgd dat er keuzes moeten worden gemaakt om de begroting structureel en reëel in evenwicht te krijgen/houden. In het huidige collegeakkoord zijn concrete spelregels vastgesteld die de provincie wendbaarder en weerbaarder moeten maken om in te kunnen spelen op de maatschappelijke veranderingen. Een belangrijke spelregel uit het coalitieakkoord is:

“ We zorgen dat helder wordt welk deel van het beleid en welke doelstellingen structureel van aard zijn en welk deel incidenteel. We geven de opdracht om in de komende periode een herijking te doen van het beleid om in beeld te brengen hoe vanaf 2026 het structurele beleid ook structureel gedekt kan worden”

Voorgaande was een belangrijke aanleiding voor het traject van herbezinning dat het afgelopen half jaar is gelopen.

Algemene sfeer

De algemene sfeer kwam overeen met hetgeen hiervoor is geschreven over de sessie met betrekking tot de terug- en vooruitblik. Het verschil was wel dat het vooruitkijken naar de begroting 2026 en het terugkijken op de herbezinning een meer informerend karakter had en er toelichtende vragen werden gesteld.

Doel en aanleiding herbezinning

Er is geschetst dat de aanleiding voor de herbezinning breder was dan alleen het bereiken van reëel en structureel evenwicht. Met name het wendbaarder en weerbaarder worden om om te kunnen gaan met de veranderende rol en omgeving zoals hiervoor beschreven was belangrijk maar ook het verbinden van taken, knaken en personeel om de realisatiekracht te vergroten. Er zijn wat verdiepende vragen gesteld over de interne en externe kaders die een rol hebben gespeeld bij de herbezinning en dan met name over de gewenste of noodzakelijke hoogte van de reserves.

Onzekerheden, dynamiek en veranderd beeld begrotingssaldo

Er is een korte schets gegeven van een aantal onzekerheden aan zowel de baten als lastenkant en welke grote en sterk toenemende invloed deze onzekerheden de laatste jaren hebben gehad op het begrotingssaldo. Daarbij is ook toegelicht hoe de wijzigingen in MRB en provinciefonds zoals verwerkt bij VJN 2025 hebben gezorgd voor een positief begrotingssaldo in de kadernota 2026-2029.

De algemene toelichting op de ontwikkelingen qua herstel van de weeffout in het provinciefonds gaf aanleiding om complimenten uit te spreken over de actieve rol die de provincie daarin genomen heeft.

Uitkomst herbezinning en blik vooruit naar begroting 2026

Toegelicht is hoe de meeste doelen, zoals van te voren vastgesteld, behaald zijn maar vaak nog wel nadere uitwerking en opvolging vragen. Met name het inzicht of en waar keuzes te maken zijn

stelt ons instaat om wendbaarder te reageren indien daar een financiële noodzaak toe bestaat of politiek andere prioriteiten nodig zijn. Voor nu heeft het college geconstateerd dat men vast wil houden aan de ingezette koers in het coalitieakkoord maar wel een pro-actievere en meer sturende rol voor zichzelf ziet in de aanpak van bepaalde provinciale dossiers. Daarnaast ziet het college enkele accentverschuivingen voor zich. Beide naar aanleiding van de terug- en vooruitblik.

Richting de begroting was nog wel de vraag van een aantal deelnemers welke ruimte er is voor voorstellen. Ingeschat wordt dat deze ruimte beperkt is en vooral incidenteel van aard. Naar aanleiding hiervan zal een document richting PS worden verstrekt waarin nadere technische uitleg wordt gegeven over wanneer er sprake is van een incidenteel voorstel dat door incidentele middelen gedekt kan worden.